

Gjenvinningsindustrien

– et miljøkomotiv

Gjenvinningsindustrien – et miljølokomotiv

Norsk gjenvinningsindustri har utviklet seg til å bli en stadig mer kompetansekrevede og prosessorientert industri. Industrien fokuserer på hele verdikjeden fra utforming av effektive logistikk-løsninger til spesialiserte anlegg for industriell produksjon av råstoff – og videre mot markedsmulighetene for produktene hos nasjonale og internasjonale kunder.

Returråstoff fra industri og næringsliv, og husholdninger, blir utnyttet i utvikling og produksjon av industriprodukter. Det viser hvordan et industrielt kretsløp gir de miljømessig beste løsningene for forbruker, industri og samfunnet som helhet.

Industriens innovasjonskraft trykker miljøet

Gjenvinningsindustrien har høy kompetanse og innsikt i oppbygging av gjenvinningssystemer. Bedriftene lever av å overholde et strengt miljøregelverk, og av å tilby gode behandlingsmetoder og miljøsystemer. Industrien jobber aktivt for å få frem nye bærekraftige løsninger gjennom satsing på forskning og innovasjon.

Aktørene i næringen er villige til å påta seg ansvaret som et miljølokomotiv. Norge har ambisjoner om å gjenvinne 80% av alt avfall. Forslag til forbud mot deponering av avfall som kan gjenvinnes, blir trolig en realitet fra 2009. En realisering av disse ambisiøse målene forutsetter en sterk gjenvinningsindustri.

En industri i vekst

- I 2004 var omsetningen i privat sektor 8,3 mrd kr – utgjorde 70% av total omsetning i sektoren
- I 2005 var omsetningen 9,3 mrd kr og privat sektors andel steg til 75%
- I 2006 øker anslaget for omsetningen i privat sektor til 10,4 mrd kr og i 2007 11,5 mrd kr (Agenda-rapport 5356/2006)

Gjenvinning bidrar til industriell vekst

Norsk gjenvinningsindustri er en industri i rask vekst, og næringen opplever stor økning i omsetningen. Stadig mer avfall gjenvinnes, og i mange næringslivssektorer er det et stort potensiale for å øke gjenvinningsgraden.

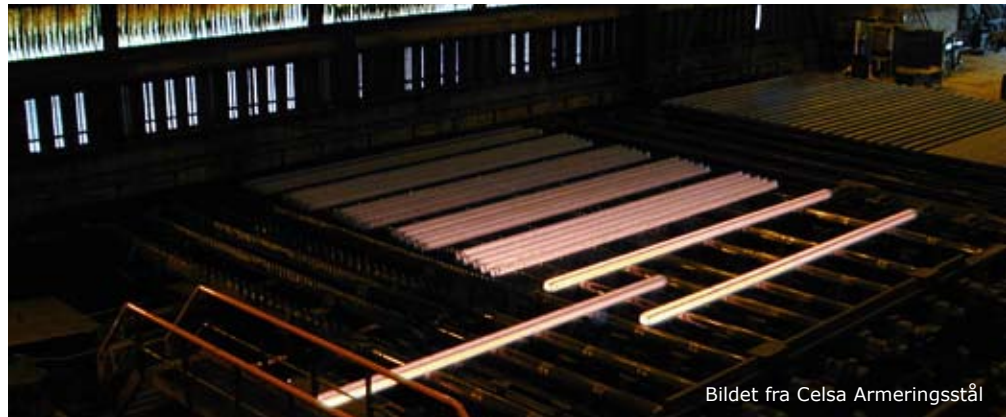
Gjenvinningsbedriftene er store bidragsyttere av råstoff og brensel til norsk prosessindustri og andre industrisektorer. Øvrig industri fokuserer i økende grad på hvordan deres innsatsvarer og ferdige produkter virker på miljøet ut fra krav fra forbruker og samfunn. Produkter, kompetanse og løsninger som gjenvinningsindustrien kan tilby, bidrar derfor til effektive og økonomisk bærekraftige bedrifter innenfor svært mange sektorer.

En forutsetning for fortsatt økt vekst og verdiskaping i næringen både lokalt og nasjonalt, er like konkurransevilkår for både private og offentlige aktører. Bedriftene opplever i dag uryddige kommunale konkurransefor-

hold som kan begrense muligheten for vekst og positiv utvikling. Med like rammebetingelser, vil industrien bidra til fortsatt økning av arbeidsplasser og gode miljøeffekter.

Konkurransetsatt industri

- Næringslivet har selv ansvaret for eget avfall – behandlingen av avfallet er derfor konkurranseutsatt.
- Kommunene har ansvar for håndtering av husholdningsavfall – men kan velge å konkurranseutsette oppgaven med gjenvinning av avfallet.

Bildet fra Celsa Armeringsstål

Skaper arbeidsplasser over hele landet

Industrien bidrar gjennom sine bedrifter til å skape kompetanseintensive og framtidsrettede arbeidsplasser over hele landet. Den kommersielle bærekraften i virksomhetene er den viktigste garantisten for at disse arbeidsplassene skal bestå over tid. De private aktørene sysselsetter allerede i dag de fleste ansatte innenfor avfallshåndtering og gjenvinning.

Trygge arbeidsplasser

Kommunal sektor bruker i stor grad private tilbydere for innsamling, håndtering og gjenvinning av husholdningsavfall. Det skaper kostnads- effektive løsninger og likeverdige arbeidsplasser i kommuner over hele landet.

Felles for arbeidsplassene i både privat og offentlig virksomhet i avfallssektoren, er at de bidrar til å nå nasjonale miljømål.

Økt konkurranse for de beste løsningene lokalt

- VESAR i Vestfold er eid av 11 kommuner. Selskapet eier ikke anlegg eller utstyr selv, men er profesjonelle innkjøpere av renovasjonsoppdrag etter kriterier som miljø og ressursutnyttelse. Målet er å bidra til konkurranse og motvirke monopol.

Bringer lokale ringvirkninger

I tillegg til de arbeidsplassene som blir etablert i næringen, bidrar gjenvinningsindustrien til arbeidsplasser hos underleverandører og i annen tjenesteyting. Industrien har et stort vekstpotensial og det gir positive ringvirkninger for tilstøtende virksomheter.

Fokus på nye løsninger og avansert teknologiutvikling for effektiv resursbehandling, har radikalt endret sammensetningen av arbeidskraften i industrien. Arbeidsplassene i de private bedriftene er i økende grad basert på høy kompetanse og utdanning.

	2005	2007	2008
Ansatte i gjenvinningsind., privat sektor	5 500	5 835	6010
Ansatte i tilstøtende virksomheter	2 750	2 915	3005
Totalt	8 250	8 752	9 015

Tabellen viser et anslag over antall arbeidsplasser gjenvinningsindustrien kan bidra til med en sannsynlig vekst i sysselsettingen på samme nivå som hittil.

Industrielt kretsløp skaper bærekraftig industri

Bildet fra Celsa Armeringsstål

Det er økonomiske og miljømessige store verdier i utnyttelsen av avfallet i et industrielt kretsløp.

Reduserer miljøpåvirkningen ved industriproduksjon

Ved industriell utnyttelse av ressursene i avfallet, skapes bærekraftige løsninger. Når industrien bruker råstoff basert på avfall, gir det en "vinn-vinn" situasjon både bedriftsøkonomisk og miljømessig. Vareproduserende industri bruker færre nye

ressurser og mindre energi enn om de måtte bruke nytt råstoff. Miljøpåvirkningen, ikke minst når det gjelder klimagassutslipp, ved produksjon av nye produkter blir dermed kraftig redusert. I tillegg betyr det mindre press på begrensede råstoffreserver globalt.

Avfall er en lokal utfordring – og en global ressurs

Gjenvinning er en internasjonal industri. Avfallet produseres lokalt,

men markedene finnes både nasjonalt og internasjonalt. Handel med returråstoffer over grensene, har foregått i mange år, og etterspørselen etter stål, plast og metaller er stigende. En god utnyttelse av ressursene i avfallet krever omsetning på et større marked, og det stiller krav til profesjonelle styringsystemer i bedriftene.

Grønn næring

Gjenvinningsindustrien er en av de viktigste bidragsyterne for å nå miljømålene i norsk avfallspolitikk. Gjennom industriens miljøregelverk forholder bedriftene seg ansvarlig og aktivt til miljøproblematikk i hverdagen. Bedrifter som driver med miljøteknologi er internasjonalt en industri i sterk vekst. Gjenvinningsbedriftene er representanter for

trenden gjennom miljømessig god utnyttelse av avfallsressursene.

Økt forbruk i samfunnet innebærer at avfallsmengdene øker. Nasjonalt og internasjonalt er gjenvinning vurdert som den mest miljøvennlige løsningen for å håndtere økte avfallsmengder.

Industrien bidrar til å nå ambisiøst miljømål

Norge har derfor et ambisiøst mål om å øke gjenvinningsgraden betydelig fra dagens utnyttelse på 69% til 80% gjenvinning av alt avfall. Det siste tiåret fra 1995 til 2005 er mengden avfall til gjenvinning doblet. I stadig større grad blir verdiene i avfallet utnyttet kommersielt.

Markedet betyr mer miljø for pengene

Konkurransen er avgjørende for å få fram flere kompetente aktører til å utføre oppgavene innenfor avfallshåndtering og gjenvinning. Det gir de beste miljøeffektene og en effektiv bruk av kommunale ressurser. Situasjoner med bare en aktør i markedet er uheldig, og det gjelder enten monopolisten er offentlig eller privat.

Klagesaker til Konkurransetilsynet

Konkurransforholdene i deler av kommunal avfallssektor er preget av gråsoner. Kommuner oppretter kommunale datterselskaper som konkurrerer direkte med private aktører om næringsavfall. Konkurransetilsynet har mottatt flere klager på kommunale selskaper om rolleblanding og mistanke om kryssubsidiering.

Norsk Industri mener at:

- **Rollene som bestiller og utøver/leverandør må skilles fra hverandre**

Det er viktig for konkurranseforholdene i sektoren å sørge for en organisering som fjerner mulighetene for kryssubsidiering mellom ulike kommunale virksomheter. Et skille mellom bestiller- og leverandørrolle må være helt reelt slik at mistanke om uryddighet fjernes.

- **Dobbeltroller og tvil om habilitet må unngås**

Det er helt sentralt at det ikke skapes tvil om habiliteten til ansvarlige i kommunale/interkommunale renovasjonselskaper. Det bør være klare retningslinjer for å unngå dobbeltroller.

Dobbeltroller i kommunesektoren

På bakgrunn av flere saker i avfallssektoren, satte kommunalminister Åslaug Haga ned et arbeidsutvalg for å gjennomgå eksisterende regelverk for å unngå samrøre og dobbeltroller. Utvalget leverte sin rapport 15. mars 2007.

Utvalget peker på at man ved offentlige anskaffelser skal være oppmerksom på å skille mellom bestiller- og leverandørrolle.

De anbefaler at kommunale virksomheter som driver konkurranseutsatt virksomhet bør ha et klart skille mellom denne og kjernevirksomheten. Anbefalingene er til vurdering i Kommunal- og regionaldepartementet.

Miljøgevinster fra gjenvinning

Industrien bidrar til miljømål

- Det ambisiøse målet om 80% gjenvinning av avfall forutsetter en sterk gjenvinningsindustri.
- 3% av Norges utslipp av klimagasser kommer fra avfallsdeponier. Det meste av disse utslippene kan fjernes ved at avfallet gjenvinnes.
- Energiutnyttelse av avfall som ikke materialgjenvinnes, bidrar til miljøgevinst både ved at energi produseres og ved at klimagassutslipp fra deponier reduseres.
- Gjenvinningsbedriftene er betydelige leverandører av råstoff til nye produkter: Metaller som jern, aluminium og kobber, papir, trefiber, plast, kjemikalier og enkelte oljeprodukter.
- Norsk industri er en stor avtaker av råstoff og brensel fra gjenvinning. Det gjelder særlig bedrifter i prosessindustrien: Jøtul, Norske Skog, Hydro, Norcem, Celsa Armeringsstål og Norfolier.

*Hva er gjenvinning?
Gjenvinning er verdiskapning
gjennom gjenbruk, materialgjenvinning
og energiutnyttelse.*

Markedet løser utfordringen med økt avfall

Det er avgjørende at det eksisterer et marked for råstoff og produkter fra gjenvinningsprosessene. Etterspørselen etter produktene og muligheten for kjøp og salg gjennom tilgang til kunder, er en forutsetning for å satse på økt gjenvinning.

Innovasjon, forbedring av prosesser og utvikling av nye teknologiløsninger for gode produkter er derfor et satsingsområde for gjenvinningsbedriftene.

Ambisiøst forskningsinitiativ for økt gjenvinning

- Gjenvinningsindustrien skal i perioden 2007–2009 gjennomføre et forskningsprosjekt hvor målet er å utvikle ny gjenvinningsteknologi som gir bedre materialsortering av avfall.

- Prosjektet er støttet av Norges Forskningsråd. 'GjenVinn' vil være et betydelig bidrag for å øke gjenvinningsgraden av avfall, noe som igjen vil medføre mindre avfall til deponering.

- Innovasjonsutfordringen er å skape økt merverdi av avfallet gjennom nye produkter.

- Partnere i prosjektet er Norsk Industri, SINTEF, teknologiselskapet Titec AS, Veolia Miljø AS, Norsk Metallretur AS og Ragn-Sells AS.

Fakta om gjenvinningsindustrien

Sterk vekst i avfallsmengdene

- I Norge har avfallsmengden økt med 31% fra 1995 til 2005. Den største økningen skjer i husholdningene og byggebransjen. (SSB)
- Næringsavfallet utgjør størstedelen av total avfallsmengde. I 2005 var avfallsmengden totalt 9,7 mill tonn, hvorav 7,7 mill tonn næringsavfall. (SSB)

Bildet fra Celsa Armeringsstål

Stor energiproduksjon fra gjenvinning

Andel avfall som gjenvinnes til energi (2005) (SSB)	31%
Samlet potensial for energiutnyttelse ved forbrenning av avfall	ca 1,2 mill tonn/år
Potensiell energimengde (varme + elektrisitet) produsert fra avfall	4 TWh årlig
Strøm fra forbrenning av avfall kan gi nok kraft til 200 000 husstander	

Oversikt over gjenvinningsbedrifter i Norsk Industri

Veolia Miljø	www.veolia.no
Ragn-Sells	www.ragnsells.no
Franzefoss Gjenvinning	www.franzefoss.no/gjenvinning
Stena Miljø	www.stenamiljo.no
Norsk Metallretur.....	www.metallretur.no
Veidekke Gjenvinning.....	www.veidekke.no
NOAH	www.noah.no
Renor	www.renor.no
Perpetuum.....	www.perpetuum.no
Hellik Teigen	www.hellik-teigen.no
Vest Metallretur.....	www.vmr.no
WEEE Recycling.....	www.weee.no
Folldal Gjenvinning	www.folldal-gjenvinning.no
Miljøtek Hasopor	www.hasopor.com
Elektrogjenvinning Norge	
Elektronikkgjenvinning Vest	
Iso-Prosess	
Miljøsortering	
SiC Renseproduksjon	
Østfold Gjenvinning	

Norsk Industri

Besøksadresse: Industriens Hus, Oscars gate 20
Postboks 7072 Majorstuen, 0306 Oslo
Tlf: (+47) 22 59 00 00
Fax: (+47) 22 59 00 01
www.norskindustri.no

Denne brosjyren er trykket på miljøgodkjent papir.